

Mål nr T 3158-12

Högsta domstolen

Box 2066

1033 12 Stockholm

Naturskyddsföreningen Gotland inkommer här med yttrande angående tillstånd till täktverksamhet på fastigheten Bung Ducker 1:64 i Region Gotland samt därtill hörande följdverksamheter.

Naturskyddsföreningen Gotland (nedan kallad föreningen) har redan i överklagan till Högsta domstolen i mål nr M10582-11 framfört grund för föreningens yrkanden att inte ge tillstånd till tåkten. Vi vill här slutföra vår talan avseende det partiella prövningstillståndet.

Föreningen och andra motparter har tidigare inkommit med handlingar som visar att Miljööverdomstolens dom från 2009 inte följer svensk och EU:s lagstiftning. Föreningen menar att Miljööverdomstolens dom 2009 gällande tillåtlighet och Mark- och miljööverdomstolens dom 2012 gällande tillstånd innehåller flertalet felaktiga tillämpningar av bl.a. Miljöbalken och Artskyddsförordningen samt våra unionsrättsliga förpliktelser. Även om tillåtlighetsbeslutet nu vunnit lagakraft måste efterföljande tillståndsprövning följa svensk lagstiftning och den unionsrättsliga förpliktelsen enligt Art- och Habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. Det givna tillståndet av Mark- och miljööverdomstolens står, enligt vår uppfattning, i strid med både Miljöbalken, Artskyddsförordningen och den unionsrättsliga förpliktelsen enligt Art- och Habitatdirektivet samt Fågeldirektivet.

Enligt Artskyddsförordningen är det länsstyrelsen som kan ge dispens från denna förordning vilket inte skett. Dispens får endast ges till verksamheter som är av överskuggande allmänintresse, vilka är oundgängliga för att skydda grundläggande intressen i människors liv eller som är grundläggande för staten och samhället. Dispens får inte ges för att gynna enskilda företag eller personer samt kortsiktiga ekonomiska intressen. Enligt Miljöbalken (7:28) får inte osäkerhet om påverkan finnas för att kunna ge tillstånd för verksamhet som kan påverka Natura 2000-områden och de livsmiljöer och arter de hyser. Båda domstolarna skriver dock att det finns osäkerhet gällande påverkan. För att kunna fatta beslut i en tillståndsärende måste tillräckligt med kunskap gällande påverkan, villkor, kontrollprogram, efterbehandlingsplan finnas enligt Miljöbalken. Föreningen delar därför Mark- och miljööverdomstolens uppfattning 2011 att tillåtlighetsbeslutet från 2009 är för allmänt hållen gällande kunskapsläget av påverkan (vilket skulle varit beskrivet i miljökonsekvensbeskrivningen). Det saknas en noggrann beskrivning av villkoren och kontrollprogrammets innehåll samt en efterbehandlingsplan. Dessa frågor måste kunna utredas och bedömas innan tillstånd kan ges. Kunskapsläget har inte förbättrats inför prövningen 2012. Mark- och miljööverdomstolen uttrycker i tillståndsbeslutet återigen att det råder osäkerhet kring påverkan på omgivande Natura 2000-områden. En osäkerhet som inte får råda om tillstånd ska kunna ges. Föreningen menar att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig, men det råder ändå inte någon tvekan om att skyddsvärda arter och habitat i Natura2000-områdena kommer att påverkas negativt, och att de långsiktiga bevarandemålen i unionsdirektiven kommer att försvåras märkbart eller direkt hindras i flera fall. Miljökonsekvensbeskrivningen tar inte upp majoriteten av de arter och habitat som finns inom de omgivande Natura 2000-områdena, vilket är ett krav enligt Miljöbalken för att domstolen ska kunna ge tillstånd. Därtill är kontrollprogrammet

fortfarande bristfälligt. Programmet tar inte heller upp flertalet av de arter och habitat, som finns inom de omgivande Natura 2000-områdena, vilket är ett krav för att kunna fatta ett beslut om tillstånd. Villkoren är inte formulerade så skyddsvärda arter och habitat ska bevaras och alltså inte påverkas negativt.

Sammantaget är tillåtlighetsdomen 2009 för bristfällig för att användas i den följande processen då den är för allmän i sina formuleringar gällande exempelvis ovan beskrivna frågor. Ingen av de tidigare instanserna har prövat om ärendet strider mot EU-rätten utan endast avvisat krav på att inhämta förhandsbesked från EU-kommissionen utan att ange skäl. Nordkalks påstående att tidigare domstolar har prövat om verksamheten är förenlig med våra unionsrättsliga förpliktelser är således felaktig.

Det är anmärkningsvärt att ingen av överdomstolarna (2009, 2012) tillmäter statens egen expert inom naturvårdsfrågor, Naturvårdsverket, särskilt stor tyngd. Vidare är det, enligt föreningens uppfattning, en felaktig bedömning att Nordkalks ansökan om tillstånd inte strider mot Miljöbalken (2:6). Inga alternativa lokaliseringar har angetts av Nordkalk, utan Nordkalk har bara anfört att det inte finns andra likvärda alternativ, vilket domstolarna godtagit utan granskning. Föreningen vill hänvisa till ett examensarbete från Luleå tekniska universitet författat av Carlotte Fiquet 2010 "*Characterization and Comparison of New Limestone Additives for LKAB's Pellets according to Texture and Disintegration Properties*" där fyndigheter av likvärdig kvalitet presenteras från flera platser i Sverige, Estland och Norge. Nordkalk hade vid domstolsprövningarna kunskap om dessa fyndigheter. Denna fråga har inte bedömts av någon utomstående part eller av Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU). Enligt Miljöbalken krävs att det ställs höga krav vid behovsprövning av tillgång till material för att tillåta en täkt på en sådan lokal som Nordkalk ansöker om i detta ärende och att alternativa lokaliseringar redovisas om sådana finns. Här har Nordkalk inte levt upp till miljöbalkens krav gällande behovsprövning och lokalisering för att miljöprövningsinstanserna ska kunna ge tillåtlighet eller tillstånd.

Nordkalks beskrivning av prövningen av Svenska Minerals (SMA) täkt i Stucks (M 5077-1) är felaktig. SMA ansökte om att få utvidga befintlig täktverksamhet och fick enbart tillstånd för detta inom ett begränsat område som inte berör tillringsområdet för Bästeträsk och omgivande Natura 2000-områden. För resterande ansökta område för utvidgning måste en ny prövning till där man säkerställer att inte Natura2000-områden påverkas negativt samt att vattenhanteringen granskas närmare.

Föreningen vill även erinra om att det ansökta brytningsområdet blev utpekad som Riksintresse för kalkbrytning först efter att domstolsprocessen i täktärendet pågått en tid. Riksintresset för naturskydd har funnits länge och ansetts så viktigt att området är föreslaget som Nationalpark. Dessa omständigheter har inte beaktats av domstolarna. Inte heller har tidigare prövnings instanser gjort en samlad bedömning gällande SMA:s planerade utvidgning av Stuckstakten och Bungetakten, vilket strider mot både svensk lagstiftning och unionsrättsliga åtaganden. Enligt dessa unionsrättsliga åtaganden ska konsekvenserna från en verksamhet ha identifierats före prövningen, vilket inte skett. Ärendet ska dessutom bedömas kumulativt tillsammans med andra pågående och

planerade projekt, vilket inte heller har skett. Liknande formulering finns i Miljöbalken (7:28).

Naturskyddsföreningen Gotland yrkar att HD meddelar prövningstillstånd för ärendet i sin helhet.

Anncatrin Hjernquist

Ordförande Naturskyddsföreningen Gotland